שאני בית הכסא דנפיש זוהמא. תימה בסוף פ"ק דנדרים (דף ז.) גרס בעי רבינא הזמינו לבית הכסא והזמינו לבית המרחץ מהו אלמא במרחץ נמי מיבעי ליה ויש שמוקמין אותו שם מן הספרים משום הך דהכא ומיהו יש לקיים שם הגיר' והכא ה"פ מאי לאו כי היכי דלא איפשיטא ליה מבית הכסא ה"נ לא איפשיטא ליה מבית המרחץ ומשני שאני בית הכסא דנפיש זוהמיה להכי לא איפשיטא ליה אבל מרחץ בתר דבעיא הדר פשטא ל"נ הזמינו לבית המרחץ אינו מדברי רבינא אלא הש"ס הוא דמסיק שאינו רוצה לחלק וכן יש בכמה מקומות:

דמתרגמינן אלהא מהימנא. תימה דשלום נמי מתרגמינן דעבד ליה שלום וי"ל דהתם קראו שלום על שם שהוא עושה שלום דאי לא קראו שלום אלא בעי למימר ה' שלום ה' העושה לו שלום מ"כ ה"ל למימר ה' שלומו:

הנותן מתנה לחברו צריך להודיעו. ודוקא במתנה שנותן לו ע"י אהבה שאין המקבל מתביש אבל הנותן לדקה שהמקבל מתבייש ממן בשתר יכפה אף (משלי כא):

יהבה ניחליה. דמותרת לזריס כפירוש הקונטרס והכי מוכח בפרק הזהב (חולין קלג.) והא דאמר בפ"ב דכתובות (דף כה.) מזקה לכהונה חילוף מתנות כגון שמעיד לו דכתובת כהונה יהבה ניחליה:

ה"ג נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. ואע"ג דבגלות הכי נגזר דכתיב (בראשית טו) ועבדום וענו אותם שמא לא היה נגזר עליהם עינוי כ"כ אלא ע"י זה שהרי אברהם מאות שנה התחילו [6]קודם שנולד יצחק ל' שנים: **ושל** סדום נ"ב שנה. כמו שמוכיח בקול' שהיה אברהם בן מ"ח שנה כשנכנסו סדום ושלותה כ"ו שנים משמע שהיה אברהם בן ע"ג כשהרג את המלכים ובסדר עולם משמע שהיה בן ע"ה שנה כשהכה את המלכים דקאמר התם אברהם אבינו כשנדבר עמו בין הבתרים בן ע' שנה היה שנאמר ויהי מקץ שלשים שנה וגו' וחזר לחרן ושהה שם ה' שנים שנאמר ואברהם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן וגו' ואותה שנה שילא מחרן שנת רעב היתה ירד למצרים ושהה שם ג' חדשים בא ושב לו בחלוני ממרא היא שנה שבכה את המלכים ולפ"ז לא היתה שלותה אלא כ"ד ולריך לומר שהיתה בשלוה כ' שנים בתחלה: ולא

עונותיה מועטין שנאמר [5]הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער מאי קרובה אילימא קרובה דמיקרבא וזוטא והא קא חזו לה אלא מתוך שישיבתה קרובה עונותיה מוצערין א"ר [7]אבין מאי קרא דכתיב [5]אמלטה נא שמה נ"א בגימטריא ג' וחד הוי ושל סדום נ' וב' ושלותה כ"ו

שאני בית הכסא דמאים: אין שם שאילת שלום מסייע ליה לרב המנונא משמיה דעולא דאמר אסור לאדם שיתן שלום לחבירו בבית המרחץ משום שנאמר [1]ויקרא לו ה' שלום אלא מעתה הימנותא נמי אסור למימר בבית הבסא דכתי' [2]האל הנאמן וכ"ת ה"נ והאמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [3]שרי למימר הימנותא בבית הכסא התם שם גופיה לא איקרי הכי דמתרגמינן אלהא מהימנא הכא שם גופיה איקרי שלום דכתיב ויקרא לו ה' שלום: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר [3]לדעת כי אני ה' מקדשכם [6]תניא נמי הכי לדעת כי אני ה' מקדשכם א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם מבאן ארשב"ג הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו מאי עביד ליה אמר אביי [4]שאיך ליה משחא ומלי ליה כוחלא והאידנא דחיישי' לכשפים מאי אמר רב פפא שאיך לי' מאורחו המין איני [5]והאמר רב חמא [6](בר) חנינא הנותן מתנה לחבירו א"צ להודיעו שנאמר [4]ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו לא קשיא הא במילתא דעבידא לאגלויי הא במילתא דלא עבידא לאגלויי והא שבת דעבידא לגלויי מתן שכרה לא עביד לגלויי רב חסדא הוה נקיט בידיה תרתי מתנתא דתורא אמר כל מאן דאתי ואמר לי שמעתתא חדתא משמיה דרב יהיבנא ליה ניהליה א"ל רבא בר מחסיא הכי אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו שנאמר לדעת כי אני ה' מקדשכם יהבה ניהליה אמר חביבין עלך שמעתתא דרב כולי האי אין א"ל היינו דאמר רב מילתא אלבישייהו יקירא א"ל אמר רב הכי בתרייתא עדיפא לי מקמייתא ואי הוה נקיטנא אחריתי יהיבנא לך: [7]ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב [8]לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים: ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב לעולם יחזור אדם וישב בעיר שישיבתה קרובה שמתוך שישיבתה קרובה

מקדש ומשם נפולו למקומות אחרים כשנתפלגו ובנו להם עיירות ומשנתפלגו עד שהרבה סדום אינו אלא חמשים ושתים שנה שהרי בסוף ימי פלג נתפלגו האלות כדתניא בסדר עולם אמר רבי יוסי בניא גדול היה עבר שקרא בנו פלג כי בימיו נפלגה הארץ (שם י) ואם תאמר בתחלת ימיו והלא יקטן אחיו קטן ממנו והוליד משפחות ונתפלגו ואם תאמר באמצע ימיו לא בא הכתוב לפחות אלא לפרש נתן לך סימן ולא תדע באחו משנותיו אלא בסוף ימיו לא וחשוב שנותיו של פלג ומצא שנה שמת בה היא שנת מ"ח לאברהם וכשחרב סדום שנת נ"ט לאברהם שהרי בו ביום נתבשרה שרה ולשנה אחרת ילדה ואברהם בן מאת שנה וגו' (שם כא): **ושלותה.** האמורה בה גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה וגו' (יחזקאל טז) וכתיב נתיב לא ידעו עיט לא הדליכוהו וגו' (איוב כח):

עשרים

מסורת הש"ס

ו) ביצה טז., ב) [ש"ס ע"ז], ג) נ"ז שם, ד) [נ"ל כרבינו], ה) מגילה נח., ו) ס"ת פ"ד יתלה שיעתה של ליטר ר"ש שנת, ז) עי' רש"י חולין מד: ד"ה רב הסכדא ומה שבשמחי שם. ח) [ברכות סב.], ט) נירסת רש"ל מסעלה יתלה וכשאר נמתק [ועי' בשליה דף קסח, בתוס' אמורה ד"ה כרגן שומר וכו' ביאור יפה בדברי תוס' הלנ"ן ועי' מהרש"ל].

תורה אור השלם

1. ויבן שם מזבח ויקרא לו ה' שלום עד היום הזה עדנו בעפרת אבי העזרי: שופטים ו כד
2. ויודעה כי יש אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שמר הברית והחסד לאהביו ולשמרי מצותיו לאלף דור: דברים ז ט
3. ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם לדעת כי אני ה' מקדשכם: שמות לא יג
4. ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו:
שמות לד כט
5. הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי: בראשית יט כ

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה הוה נקט וכו' וכי סיני דאחווק ומסג כרלשית הגז:

רבינו חננאל

אמר רב המנונא אסור ליתן שלום לחבירו בבית הבסא שהשם נופיה איקרי שלום, שנאמר ויקרא לו ה' שלום, אבל לומר נאמן בבית הבסא מותר שאינו שם שנאמר האל הנאמן ומתרגמינן אלהא מהימנא. אמר רב הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, שנאמר לדעת כי אני ה' מקדשכם. ודבי מילי במילתא דלא עבידא לאיתגלויי, אבל במילתא דעבידא לאיתגלויי לא, שנאמר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. אמר רב לעולם אל ישנה אדם בנו בנין, שהרי בשביל ב' סלעים מילת שהוסיף יעקב אבינו ליוסף נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותיהו למצרים. אמר רב לעולם יחזור אדם וישב בעיר שישיבתה קרובה [שמתוך שישיבתה קרובה] עונותיה מועטין. א"ר חנן מאי קרא, שנאמר אמלטה נא מצער היא ותחי נפשי, כלומר מצער עתה בקרוב נחיישבה. א"ר יצחק ישיבת עזרא נ"א שנה היתה שנאמר אמלטה נא שמה נא בגימטריא הכי הוו, ישיבתה של סדום נ"ב שנה הוה שהיתה מוקדמת לצערה שנה ושלותה כ"ו דכתיב

עין משפט נר מצוה

סו א מי' פ"ג מהל' ק"ש הל' ה עושים לים סי' פה סעיף כ:
סו ב מי' פ"ו מהל' נחלות הלכה יג סמג עשין לו עור מ"מ סי' רסב:

מוסף רש"י

לדעת כי אני ה' מקדשכם. רישיה דקרא לך את שבתותי תשמרו, ומאי לדעת, רואה אני שמתרשים מה מתנה משובה אני מבקש ליתן לכם (ביצה טז.), צריך להודיע לאמר. נעשות לי אות וסימן, שאם יאמלנו קולם שיודיע לאמו תרגם את הלחם ותשאלנו מי עשה לך כך והוא יאמר פלוני וגם נתן לי פת, ומתוך כך ידעו אביו ואמו שהוא מזהכם ותהיה מינה ובישות ביטחון (שם), אינו צריך להודיעו. לומר אלא יבא זה יוסב ומוהב מהיכן בא אלוי דבר זה (שם), ומשה לא ידע. אלמא נתן לו הקב"ה קרן עור פנים ולא הודיעו (שם), דעבידא לאגלויי. כגון קרן עור פנים דמשה, שהודישהו הרואין לא צריך הנותן להודיעו (שם). שישיבתה קרובה. נפיישה מקרוב לפיכך לא נתמלאה שמה עדיין (בראשית יט כו).

רב נסים גאון

רב חסדא הוה נקט מתנתא דתורא בידיה. רב חסדא בהן הוה וחמצא במסכת ברכות בפרק כיצד מברכין דף מד) אמר ר' יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל בונפא שמה והיו בה שמנים וזנים אחים כהנים נשואים) לשמנים זונות אחיות כהנות, ובדקו הכנן אסורא ועד נהרדעא ולא אשכחו אלא תרתי בנחיה רב חסדא כו', ואע"ג אינהי כהנתא אינהו לא כהני.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com